

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BELVAN ULAŞIM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

2024 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	7
7. DENETİM BULGULARI	7

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	3
Tablo 2: Şirketin İştirakler Tablosu	3
Tablo 3: Sponsorluk Sözleşmeleri Kapsamında Yapılan Ödeme Tutarları	17

KISALTMALAR

BVAS	: Birleşik Veri Aktarım Sistemi
EKAP	: Elektronik Kamu Alımları Platformu
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Vadesinde Tahsil Edilemeyen Alacaklar İçin Yıl Sonunda Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi
2. Kanuni Süresi İçerisinde Ödenmeyen Vergi Borcu ve SGK Primlerinin Yanlış Hesapta İzlenmesi
3. Bilgisayar Yazılım Programlarının Haklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Verilen Depozito ve Teminatların Vadesine Uygun Hesaplarda İzlenmemesi
2. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
3. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
4. Sosyal Güvenlik ve Vergi Mevzuatı Kapsamındaki Ödemelerin Yasal Süresi İçinde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İlave Maliyete Katlanması
5. Şirketin, Yüksek Tutarda Vergi ve SGK Borcu Olmasına Rağmen Spor Kulüpleri ile Sponsorluk Anlaşması Yapması
6. İş Kanunu Hükümlerine Aykırı Olarak Toplu İşten Çıkarma Yapılması Nedeniyle Şirketin Ek Mali Külfete Katlanması
7. Bazı Hizmet Alımlarının Kamu İhale Kanunu Kapsamı Dışında Yapılması
8. Doğrudan Temin Usulü ile Yapılan Alımlarda Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması
9. Şirketin Yıllık Faaliyet Raporunun Hazırlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Şirket “Beşyol Madencilik Mühendislik İnşaat Nakliyat Hafriyat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi” unvanıyla 2013 yılında kurulmuş olup, ana sözleşmesinde yapılan değişikliklerle Şirketin unvanı “Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi” olarak değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik 02/03/2015 tarih ve 8769 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır. Şirketin kuruluş sermayesi 10.000,00 TL olup tamamı Van Büyükşehir Belediyesine aittir.

Bu kapsamda belediye ile yakın ilişki içerisinde faaliyetlerini sürdürmekte ve gelirinin büyük kısmını Van Büyükşehir Belediyesinden üstlendiği doğrudan hizmet alımından kazanmaktadır.

Şirket tarafından yürütülen iş ve işlemlerde tabi olunan temel mevzuat hükümleri şunlardır;

- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu,
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’dur.

İşçi ve işveren hakları, sorumlulukları ve ilişkileri ile işçilerin özlük hakları ve çalışma şartlarıyla ilgili kuralları belirleyen mevzuat ise;

- 4857 sayılı İş Kanunu,
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu,
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’dur.

Vergi ve buna ilişkin sorumluluklar ile ilgili kuralları belirleyen temel mevzuat;

- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu,
- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu,
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu,
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’dur.

Şirketin gerçekleştirdiği her türlü mal, hizmet alımı ve yapım işi ifasının hangi kurallar çerçevesinde yapılacağını belirleyen mevzuat aşağıda sıralanmıştır.

- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ikincil mevzuat,
- 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve ikincil mevzuat,

Belediye ile ilişkileri düzenleyen temel mevzuat ise;

- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu,
- 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur.

Şirket bu Kanunlara tabi olmakla birlikte, bu Kanunlar uyarınca çıkarılan ikincil mevzuata da tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş limited bir şirkettir. Diğer limited şirketlerde olduğu gibi müdür veya müdürler tarafından temsil ve idare olunmaktadır. Bu tür şirketlerde müdür sayısının birden fazla olması durumunda müdürler kurulu kurulmuş olur. Müdürler kurulu kurul üyeliğine pay sahibi olan bir tüzel kişi seçilmesi durumunda bu tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişi tarafından temsil edilmesi gerekmektedir.

Limited şirket müdürler kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini sağlayan, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Müdürler kurulu, limited şirketin kanunla öngörölmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan Müdürler Kurulu, tek ortaktan oluşmaktadır. Müdürler Kurulunda yer alan ve temsilen seçilen yedi kişiden altısı 26.04.2024, birisi ise 02.05.2024 tarihinde seçilmiştir.

Şirketin organizasyon yapısı idari açıdan Şirket Müdürü yönetiminde olup Şirket Müdürüne bağlı yazı işleri ve kararlar birimi ile özlük hizmetleri birimi bulunmaktadır.

Şirkette çalışan personel sayısı 31.12.2024 tarihi itibarıyla 2.520 kişi olup, çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

Şirketin kuruluş sermayesi 10.000,00 TL'dir. Daha sonra şirket sermayesi 2015 yılında

yapılan sermaye artışı ile 2.000.000,00 TL'ye, 2016 yılında yapılan sermaye artışı ile 22.000.000,00 TL'ye yükseltilmiştir. Son olarak 2018 yılında yapılan sermaye azaltımı ile 10.000.000,00 TL'ye düşürülmüştür.

Van Büyükşehir Belediyesi şirket hissesinin tümüne sahip olup, 31.12.2024 tarihi itibarıyla şirketin sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Vergi Kimlik Numarası	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Payı (%)
Van Büyükşehir Belediyesi	9220038472	10.000.000,00	100

Tablo 2: Şirketin İştirakler Tablosu

Şirket Adı, Soyadı/Unvanı	Vergi Kimlik Numarası	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Payı (%)
Van Asya Tarım Hayvancılık A.Ş.	9220542969	126.470,00	0,47

31.12.2024 tarihi itibarıyla Şirketin bilanço büyüklüğü 725.361.612,29 TL'dir. Bunun 108.084.647,92 TL'si şirketin öz kaynaklarından, geriye kalan 617.276.964,37 TL'si ise yabancı kaynaklardan oluşmaktadır.

Şirketin ana gelir kaynağını Van Büyükşehir Belediyesine sunulan personel temini hizmeti karşılığında alınan bedeller oluşturmaktadır. Şirketin giderlerinin büyük bir çoğunluğunu personel gideri oluşturmaktadır. Şirketin bilançosunda 2024 yılı dönem karı 49.628.804,82 TL olarak görünmektedir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1)

Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2023 yılı aktif toplamı 22.198.200 TL veya net satışlar toplamı 44.394.600 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2024 yılında maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Limited şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 625'inci maddesine göre müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidirler. Bu kapsamda şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının düzenlenmesi müdürlerin görevidir.

Topluluk yılsonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun, yılsonu finansal tablolarının onaylanması, kâr payı hakkında karar verilmesi, kazanç paylarının belirlenmesi ise Kanun'un 616'ncı maddesi uyarınca genel kurulun yetkilerindendir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı belirtilmiştir.

Şirket, 29.07.2017 tarihli ve 30138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (56) Sıra No.lu Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ ile Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS'de öngörülen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Gelir tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğı geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğı muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

24.12.2003 tarihli ve 25326 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda bir belediye şirketi olan Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi 5018 sayılı Kanun’un kapsamında yer almamaktadır. Dolayısıyla Şirket; 5018 sayılı Kanun’un beşinci kısmında ayrıntılı şekilde düzenlenen iç kontrol ve iç denetim hükümlerine ve ayrıca Kanun’a dayanarak çıkarılan alt mevzuat düzenlemelerine tabi değildir.

Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulmuş olup bu Kanun hükümleri doğrultusunda faaliyet gösterdiğinden iç kontrol sisteminin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir. 6102 Sayılı Kanun'da limited şirketler için iç kontrol sistemi oluşturulmasına ilişkin bir zorunluluk öngörülmemiştir. Şirkette standartları belirlenmiş bir iç kontrol sistemi mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Van Büyükşehir Belediyesi Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Vadesinde Tahsil Edilemeyen Alacaklar İçin Yıl Sonunda Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi

Şirketin 2024 yılı mali tablolarının incelenmesi neticesinde; 120 Alıcılar Hesabında kayıtlı bulunan alacaklardan tahsilatı süresi içinde yapılamayanlara gecikme faizi tahakkuk ettirilmediği, sadece asıl alacağın kayıtlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticari işlerde faiz" başlıklı 8'inci maddesi uyarınca ticari işlerde sözleşmenin tarafları, gecikme faizi alınmasını ve uygulanacak faiz oranını sözleşmede serbestçe belirleyebilirler. Taraflar, sözleşmede temerrüt faizi oranını belirlememişlerse, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un "Temerrüt faizi" başlıklı 2'nci maddesinin ilk fıkrasına göre; temerrüde düşen borçlu, geçmiş günler için 1'inci maddede belirlenen kanuni faiz oranına göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Bununla birlikte, 3095 sayılı Kanun, bazı şartlarda daha yüksek orandan temerrüt faizi talep edilebilmesine de imkân tanımaktadır. Mezkûr Kanun'un 2'nci maddesinde; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, 1'inci maddeyle belirlenen orandan fazla ise, bu oran üzerinden gecikme faizinin hesaplanması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı (c) bölümünde; işletmelerin faaliyet alanı kapsamındaki işlerden kaynaklanan temerrüt faizi gelirlerinin 649 Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabında kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiş, karşılık hesap olarak da, asıl alacağın takip edildiği 120 Alıcılar Hesabının borçlandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer yandan Tekdüzen muhasebe sistemi tahakkuk esasına dayanmaktadır. Tahakkuk esasında işlemler ve olayların, nakit akımlarının ne zaman olduğuna bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilmesi gerekmektedir. Sözleşme hükümlerinin zamanında yerine getirilmemesine bağlı olarak ortaya çıkan ve Şirket açısından sözleşmeye bağlı bir alacak haline gelen gecikme faizi tutarlarının asıl alacak gibi nakit akışına bağlı olmaksızın muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

Denetim tespiti sonrasında, Şirket tarafından bulguda belirtilen hususlara riayet edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin mali tablolarının ilgili hesap alanlarına ilişkin doğru ve güvenilir bilgi içermesi için tahsilatı süresi içinde yapılamayan alacaklara mevzuat çerçevesinde gecikme faizi tahakkuk ettirilerek ilgili muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: Kanuni Süresi İçerisinde Ödenmeyen Vergi Borcu ve SGK Primlerinin Yanlış Hesapta İzlenmesi

Şirketin hesaplarında yapılan incelemede kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve sosyal güvenlik primlerine ilişkin yükümlülüklerin muhasebeleştirilmesinde 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının kullanılmadığı tespit edilmiştir.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği uyarınca işletmenin, ekonomik faaliyetlerde bulunması sonucu ilgili mali mevzuat uyarınca mükellef veya sorumlu

sıfatıyla işletmenin kendisine, personeline ve üçüncü kişilere ilişkin olarak ödenmesi gereken vergi, resim, harç ve fonları 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabında izlemesi, personelin hakedişlerinden sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre kesintiye tabi tutmakla yükümlü bulunduğu, personele ait emeklilik keseneği ve sigorta primleri ile bunlara ilişkin işveren katılma payları ve işverence sosyal güvenlik kuruluşlarına ödenecek diğer yükümlülüklerini ise 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında izlemesi gerekmektedir.

Vergi, resim, harçlar ile sosyal güvenlik ile ilgili kesintilerin tahakkuk ettirilmesini gerektiren olaylar ve işlemler ortaya çıktıkça ilgili hesapların alacaklandırılması, ödemeler yapıldıkça borçlandırılması gerekmektedir. Kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve yükümlülükler ile erteleme ve taksitlendirme süresi bilanço tarihinde bir yıldan az olan vergi ve yükümlülüklerin ise 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda Şirketin vergi ve sigorta primlerine ilişkin muhasebe kayıtları incelendiğinde; Şirketin vergi borcu ve sigorta primlerini zamanında ödemediği, bu borçlar için erteleme veya yapılandırma işleminin de bulunmadığı anlaşılmıştır. Şirketin vadesi geçen vergi ve sigorta primlerine ilişkin 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabını kullanmadığı, vadesi geçen vergi borcu ve sigorta primlerinin 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı ile 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında izlenmeye devam edildiği görülmüştür.

Bu bağlamda 31.12.2024 tarihi itibarıyla 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabında bulunan 201.631.540,4 TL vergi borcu ile 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında izlenen 481.150.079,59 TL tutarındaki gecikmiş sosyal güvenlik prim borcunun doğru sınıflandırma yapılmak suretiyle 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında izlenmesi gerekmektedir. Nitekim bu durum Şirketin mali tablolarını inceleyen kullanıcılar nezdinde vergi ve prim borçlarının vadesinin geçmediği anlamını oluşturacaktır.

Şirket cevabında, bulgu konusu hususta gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca vadesinde ödenmeyen vergi borçları ve SGK primlerinin 368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı yerine başka hesaplarda izlenmesi, Şirketin mali tablolarının gerçek durumu yansıtmamasına neden olmuştur.

BULGU 3: Bilgisayar Yazılım Programlarının Haklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

Şirketin idari işlerde kullandığı paket program alımlarına ilişkin bedellerin 260 Haklar Hesabı yerine 255 Demirbaşlar Hesabı, 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı ve 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabında izlendiği görülmüştür.

1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları bölümünde, 260 Haklar Hesabının imtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve ünvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaları kapsadığı ve edinilen bu gibi değerlerin maliyet bedelleri ile bu hesaba borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı Tebliğ'de 255 Demirbaşlar Hesabının işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan her türlü büro makine ve cihazları ile döşeme, masa, koltuk, dolap, mobilya gibi maddi varlıkların izlenmesi için kullanılacağı, 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabının ise maddi duran varlık hesaplarının hiçbirinin kapsamına girmeyen özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmayan diğer maddi duran varlık kalemlerinin izlenmesi için kullanılacağı, ayrıca 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının da Tebliğ'de sayılanların dışında kalan diğer maddi olmayan duran varlık kalemlerinin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirketin kullanım lisansı hakkına sahip olduğu bilgisayar yazılımlarının programlarını 260 Haklar Hesabı yerine yukarıda belirtilen diğer hesap gruplarında izlendiği, bunun sonucunda 260 Haklar Hesabı ile 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı toplamda 134.838,86 TL tutarında eksik, 255 Demirbaşlar Hesabının 73.625,22 TL, 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabının 46.656,82 TL ve 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının ise 14.556,82 TL tutarında fazla olduğu tespit edilmiştir.

Şirket cevabında, bulgu konusu hususta gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, bu tür harcamaların Tebliğ hükümleri gereği ilgili hesaplarda takip edilmemesi, Şirketin mali tablolarının ilgili hesap alanlarına ilişkin doğru ve güvenilir bilgi sunmamasına neden olmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Verilen Depozito ve Teminatların Vadesine Uygun Hesaplarda İzlenmemesi

Şirket mali kayıtlarının incelenmesinde 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında vadesi bir yıldan daha uzun olacak şekilde verilen depozito ve teminatların takip edildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Defter tutma yükümlülüğü" başlıklı 64'üncü maddesinde, her tacirin, ticari defterlerini işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutmak ve bu amaçla defterlerinde, ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorunda olduğu; böylece işletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin bu defterlerden izlenebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, Kanun'un defter tutma, envanter, mali tabloların düzenlenmesi, saklama ve ibraz hükümlerinin Vergi Usul Kanunu ile diğer vergi kanunlarının aynı hususları düzenleyen hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği de hüküm altına alınmıştır.

1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Muhasebe Usul ve Esasları" bölümünde yer alan "I Muhasebenin Temel Kavramları" başlıklı maddesinde;

"(...)

Dönemsellik Kavramı: Dönemsellik kavramı; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir..." denilmektedir.

Aynı Tebliğ'in "V Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları" bölümünde yer alan "Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı (C) bendinde ise hesaplara yapılacak kayıtlara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde, dönemsellik ilkesi gereğince vadesi bir yıldan daha az olacak şekilde verilen depozito ve teminatların 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında, vadesi bir yıldan uzun olacak şekilde verilen depozito ve teminatların 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında, takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında toplam 2.347.770,54 TL'lik tutarın yer aldığı ancak bu tutarın içerisinde vadesi bir yıldan uzun olan depozito ve teminatların bulunmasına rağmen 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Şirket cevabında, verilen depozito ve teminatların vadelerinin tekrar gözden geçirilip uygun hesaba aktarılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak Şirketin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve dönemsellik ilkesi gereğince, vadesi bir yıldan uzun olan verilen depozito ve teminatlarını 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip etmesi gerekmektedir.

BULGU 2: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

Şirket personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Şirket bünyesinde çalışan işçilerden bir kısmına İş Kanunu'nda belirtilen sınırın oldukça üzerinde fazla çalışma yaptırıldığı tespit edilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinde fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı, fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmaların ne şekilde uygulanacağının çıkarılacak yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

4857 sayılı Kanun'un 41'inci maddesine dayanılarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayımlanan İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde de, fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı, süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile fazla çalışma süresi yıllık 270 saat ile açık bir şekilde sınırlandırılmıştır.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından istihdam edilen işçilerden 58'inin 2024 yılında 270 saatin üzerinde fazla çalışması olduğu ve bu suretle mevzuatta belirlenen üst limitin aşıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespiti sonrasında, Şirket tarafından bulguda belirtilen hususlara ilişkin gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İş Kanunu hükümlerine uygun olarak işçilere ait fazla çalışma sürelerinin düzenlenmesi ve mevzuatta belirtilen üst sınırların aşılması gerekmektedir.

BULGU 3: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Şirket personel işlemleri üzerinde yapılan incelemelerde; Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle yüksek miktarda birikmiş yıllık izin süresi bulunan kişilerin olduğu tespit edilmiştir.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde şartları taşıyan işçilere yıllık ücretli izin verileceği ve bu izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 59'uncu maddesinde ise iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlere ilişkin çeşitli hususların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği hüküm altına alınmış, bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

4857 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesinde hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya yukarıda belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 ve 2024/7 sayılı genelgelerde de; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti esas alınarak hesaplanmaktadır. Bu ise söz konusu işçiye yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemelerde Şirkette görev yapan 1792 işçiden 718'inin 100 ile 200 gün arasında 8' inin ise 200 günden fazla kullanmadığı birikmiş izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. 31.12.2024 tarihi itibarıyla 816 işçinin toplam 100220 gün birikmiş yıllık izni bulunmakta olup kullanılmayan bu yıllık izinlerin 2024 yılı ücret tutarları ile Şirkete maliyeti yaklaşık olarak 125.020.441,20 TL'dir.

Şirket cevabında, bulguda belirtilen hususlara yönelik düzeltici işlemlerin yerine getirilmesi amacıyla ilgili birimlerle yazışmaların yapıldığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 4: Sosyal Güvenlik ve Vergi Mevzuatı Kapsamındaki Ödemelerin Yasal Süresi İçinde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İlave Maliyete Katlanması

Şirketin sosyal güvenlik ve vergi mevzuatı gereğince ödemelerini zamanında yapmadığı, bu nedenle gecikme faizi, gecikme zammı gibi ilave maliyetlere katlanmak zorunda kaldığı görülmüştür.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinde, hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri dolayısıyla ilgililerin gelir vergilerine mahsuben işveren tarafından

gerçekleştirilecek tevkifatlarla ilişkin detaylı açıklamalara yer verilmiş, 84'üncü maddesinde ise söz konusu tevkifatlar dolayısıyla muhtasar beyanname verileceği düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 98'inci maddesinde, vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların bir ay içinde tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmi üçüncü günü akşamına (Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 29.03.2019 tarih ve 115 numaralı Sirküler gereğince yirmi altıncı günü akşamına) kadar vergi dairesine bildirmeye mecbur olduğu, 119'uncu maddesinde ise yapılan vergi tevkifatının, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar bağlı bulundukları vergi dairesine yatıracakları belirtilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 86'ncı maddesinde işverenlerce Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin şekli, içeriği, ekleri, ilgili olduğu dönemi, verilme süresi ve diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceği hükmü yer almıştır. Bu kapsamda mezkûr maddede belirtilen hususları düzenleyen Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 102'nci maddesinde aylık prim ve hizmet belgelerinin en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 26'sında Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderileceği, 108'inci maddesinde ise prim tutarlarının da en geç söz konusu ay sonuna kadar Kuruma ödeneceği belirtilmiştir.

Özetle; Şirket tarafından işçilerin ücretlerinden, söz konusu kişilerin gelir vergilerine mahsuben kesilen tutarlar ilgili ayı takip eden ayın 26'ncı günü akşamına kadar beyan edilip ödenmelidir. Ayrıca sosyal güvenlik primleri de benzer şekilde işçi ücretlerinden kesilmeli, Şirkete ait prim de bu tutara eklenerek belirlenen sürelerde ilgili Kuruma bildirilmeli ve ödenmelidir.

Yapılan incelemede, Şirketin 2024 yılsonu itibarıyla ilgili kurumlara ödenmemiş 201.631.540,4 TL vergi borcu ve 481.150.079,59 TL sosyal güvenlik prim borcu bulunduğu, aynı zamanda vergi ve prim borçlarının süresinde ödenmemesinden dolayı 2024 yılında toplamda 13.090.780,74 TL gecikme zammı ve faiz ödemelerine katlanmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir.

Şirketler, kâr amacı ile kurulmuş olan ticari yapılar olup tüzel kişiliğe sahiptirler. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince kurulan şirketler, Kanun'un 16'ncı maddesine göre tacir niteliğini haiz olup Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince de ticarete ilişkin tüm faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorundadırlar. Dolayısıyla şirket menfaatlerinin gözetilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Şirket cevabında, bulgu konusu hususta gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin ödeme yükümlülüklerini tam ve zamanında yerine getirmesi gerekmektedir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre gecikme faizi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebebiyet vermektedir. Bu sebeple, Şirketin benzer işlemlere muhatap olmaması için gerekli özenin gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Şirketin, Yüksek Tutarda Vergi ve SGK Borcu Olmasına Rağmen Spor Kulüpleri ile Sponsorluk Anlaşması Yapması

Şirketin yüksek tutarda vergi ve SGK borcu bulunmasına rağmen, 2024 yılı içerisinde üç adet spor kulübü ile beş adet sponsorluk anlaşması yaptığı görülmüştür.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı maddesinde;

“Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar.”

Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise;

“Her tacirin ticaretine ait bütün işlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.”

hükümleri bulunmaktadır.

Belirtilen hüküm, tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumu kavrayabilme özelliklerine sahip olmasını gerektirmektedir. Basiretli iş adamı kavramı kısaca ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ifade etmektedir.

Yine aynı Kanun'un “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369'uncu maddesinde de; yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir limited şirkettir. Türk Ticaret Kanunu'nun 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir. Dolayısıyla tacirin şirket menfaatlerini her şeyin üzerinde tutma zorunluluğu vardır.

Yapılan incelemelerde; üç adet spor kulübü ile 2024 yılı içerisinde toplam 5 adet sponsorluk anlaşması yapıldığı görülmüştür. Aşağıdaki tabloda ayrıntıları verilen sponsorluk anlaşmalarının toplam bedeli 14.000.000,00 TL olup, yıl içerisinde 13.200.000,00 TL sponsorluk ödemesi yapılmıştır.

Tablo 3: Sponsorluk Sözleşmeleri Kapsamında Yapılan Ödeme Tutarları

Sözleşme Tarihi	Sponsorluk Alan	Sözleşme Bedeli	Yıl İçerisinde Ödenen Tutarlar
12.01.2024	Van S...	7.000.000,00	7.000.000,00
20.09.2024	Van B...	2.000.000,00	2.000.000,00
20.09.2024	Vangö...	2.000.000,00	2.000.000,00
26.11.2024	Vangö...	2.000.000,00	1.200.000,00
6.12.2024	Van B...	1.000.000,00	1.000.000,00
Toplam		14.000.000,00	13.200.000,00

Yapılan bu sponsorluk anlaşmaları ile Şirket bütçesinden yukarıda belirtilen spor kulüplerine kaynak aktarılmıştır. Belvan Şirketi 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde de belirtildiği üzere belediyenin görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre kurulmuş bir sermaye şirkettir. Bu kapsamda Belediye ile yakın ilişki içerisinde faaliyetlerini sürdürmekte ve gelirinin büyük kısmını Van Büyükşehir Belediyesinden üstlendiği doğrudan hizmet alımından kazanmaktadır. Şirket tarafından spor kulüplerine aktarılan kaynağın katma değer yaratacak diğer farklı alanlarda kullanılabilme imkanı varken söz konusu bu parasal kaynak mali yönden katkısı tam olarak ölçülemeyen bir alanda harcanmıştır. Şirketin mali ve ekonomik durumu da göz önüne alındığında yapılan bu harcamanın Şirket açısından rasyonel bir karar olmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer yandan Şirketin mali tablo ve eki belgelerin incelenmesi sonucunda Şirketin 2024 yılı itibarıyla 481.150.079,59 TL SGK ve 201.653.940,40 TL vergi borcu olduğu görülmüştür.

Dolayısıyla Şirketin yüksek tutarda vergi ve SGK borcunun bulunması, mali sürdürülebilirliğin sağlanması için risk teşkil etmektedir. Şirket tarafından, alacaklı kamu

idarelerine ödenmesi gereken söz konusu kalemlerin zamanında ödemesi yapılarak Şirket bütçesine gecikme zammı- faizi gibi ek mali külfetler getirilmemiş olacaktır. Ayrıca Şirketin mali sürdürülebilirliğini teminen basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi, ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini dikkate alarak faaliyet göstermesi ve yapılacak harcamalarda fayda/maliyet dengesini gözetmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Şirket tarafından bundan sonraki süreçte bulguda belirtilen hususlara riayet edilerek işlem tesis edileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin mali durumunun kötü olmasına rağmen sponsorluk anlaşması ile İlin spor kulüplerine kaynak aktarımı yapılmasının basiretli tüccar gibi davranma ilkesine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

BULGU 6: İş Kanunu Hükümlerine Aykırı Olarak Toplu İşten Çıkarma Yapılması Nedeniyle Şirketin Ek Mali Külfete Katlanması

Şirketin, toplu işçi çıkarma hususunda İş Kanunu'nun 29'uncu maddesinde belirtilen yasal süreler içerisinde ilgili birimlere bildirimde bulunmaması sebebiyle ek mali külfete katlandığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Sürelî fesih" başlıklı 17'nci maddesinde ihbar tazminatı düzenlenmiştir. Buna göre belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği belirtilmiş ve iş sözleşmesinin süresine göre bildirim sürelerine yer verilmiştir. Bildirim şartlarına uymayan tarafın, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat (ihbar tazminatı) ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Aynı Kanun'un "Sözleşmenin feshinde usul" başlıklı 19'uncu maddesinde; işverenin fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorunda olduğu, 20'nci maddesinde ise feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğünün işverene ait olduğu ifade edilmiştir.

Mezkûr Kanun'un "Toplu işçi çıkarma" başlıklı 29'uncu maddesinde ise;

"İşveren; ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzeri işletme, işyeri veya işin gerekleri sonucu toplu işçi çıkarmak istediğinde, bunu en az otuz gün önceden bir yazı ile, işyeri sendika temsilcilerine, ilgili bölge müdürlüğüne ve Türkiye İş Kurumuna bildirir.

(...)

Birinci fıkra uyarınca yapılacak bildirimde işçi çıkarmanın sebepleri, bundan etkilenecek işçi sayısı ve grupları ile işe son verme işlemlerinin hangi zaman diliminde gerçekleşeceğine ilişkin bilgilerin bulunması zorunludur.

Bildirimden sonra işyeri sendika temsilcileri ile işveren arasında yapılacak görüşmelerde, toplu işçi çıkarmanın önlenmesi ya da çıkarılacak işçi sayısının azaltılması yahut çıkarmanın işçiler açısından olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi konuları ele alınır. Görüşmelerin sonunda, toplantının yapıldığını gösteren bir belge düzenlenir.

Fesih bildirimleri, işverenin toplu işçi çıkarma isteğini bölge müdürlüğüne bildirmesinden otuz gün sonra hüküm doğurur.

(...)

İşveren toplu işçi çıkarılmasına ilişkin hükümleri 18, 19, 20 ve 21 inci madde hükümlerinin uygulanmasını engellemek amacıyla kullanamaz; aksi halde işçi bu maddelere göre dava açabilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

Nitekim aynı Kanun’un “Toplu işçi çıkarma ile ilgili hükümlere aykırılık” başlıklı 100’üncü maddesinde ise toplu işçi çıkarmayla ilgili 29’uncu maddesindeki hükümlere aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline işten çıkardığı her işçi için idari para cezası verileceği açıkça belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde; iş sözleşmesini fesih etmek isteyen tarafın feshi yazılı olarak ve çalışma süresinin gerektirdiği bildirim süresine bağlı kalarak diğer tarafa iletmekle yükümlü olduğu, bildirim sürelerine uymaksızın işveren tarafından sözleşmenin feshedilmesi durumunda ise söz konusu sürenin ücretini ihbar tazminatı olarak diğer tarafa ödemek zorunda kalınacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca işveren tarafından yapılan fesih için geçerli bir neden sunulmaması veya gösterilen sebebin mahkemece geçerli olmadığına karar verilmesi durumunda, işçi işverene başvurduğu anda, işveren tarafından yapılan fesih hükümsüz olacak ve iş akdi başından beri hiç feshedilmemiş gibi hüküm ifade edecektir.

Diğer yandan işveren ekonomik, teknolojik veya benzeri nedenlerle toplu işçi çıkarmayı planladığında, bunu en az 30 gün önceden işyeri sendika temsilcilerine, ilgili bölge müdürlüğüne ve Türkiye İş Kurumu’na yazılı olarak bildirmek zorundadır. İşveren, bildirimde

çıkarma sebeplerini, etkilenecek işçi sayısını ve zaman dilimini belirtmeli ve sonrasında sendika temsilcileriyle görüşmeler yaparak çıkarma işleminin etkilerini azaltmaya çalışmalıdır.

Yapılan incelemede; Van Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce 29.08.2024 tarihinde Şirkete yapılan tebligatla, Şirket tarafından 2024 yılı Mayıs ayında bir aylık süre içerisinde toplam 202 işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesinin feshedildiği, ancak toplu işten çıkarma yapılmasına rağmen en az 30 (otuz) gün önceden bir yazı ile işyeri sendika temsilcilerine ve ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirimde bulunulmadığı gerekçesiyle Şirkete 1.112.212,00 TL idari para cezası verildiği görülmüştür.

Bu kapsamda Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir limited şirket olup, Kanun'un 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere, belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir.

Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümü, rekabet yasağı" başlıklı 626'ncı maddesinde ise müdürler ve yönetimle görevli kişilerin görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmesi gerektiği ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Şirket tarafından, bulguda belirtilen hususlara yönelik bundan sonraki süreçte mevzuat hükümleri doğrultusunda işlem tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, işçi sözleşmelerine ilişkin fesih bildirimlerinin haklı fesihler hariç olmak üzere, yazılı olarak yapılması ve fesih sebebinin açık ve kesin bir şekilde belirtmesi, sözleşmelerin feshinden önce bildirimde bulunulması, yapılan toplu fesihlere ilişkin İş Kanunu'nun "Toplu işçi çıkarma" başlıklı 29'uncu maddesinde belirlenen usullere riayet edilmesi, feshin mahkeme veya özel hakem tarafından geçersizliğine karar verilmesi durumunda ise ihbar tazminatı, işe başlatmama tazminatı, boşta geçen süre ücretleri ve avukatlık vekalet ücretleri gibi mali külfetle karşılaşılması adına mevzuat hükümlerine riayet edilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Bazı Hizmet Alımlarının Kamu İhale Kanunu Kapsamı Dışında Yapılması

Şirket tarafından avukatlık ve mali müşavirlik hizmetlerinin, herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan ilgililerle sözleşme imzalanarak yürütüldüğü görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2'inci maddesi uyarınca; belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin bu kanun kapsamında olduğu belirtilmiştir.

"Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur."* ifadelerine yer verilmiştir.

Ayrıca mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinde Kanun'dan istisna olan durumlar, 19'uncu maddesinde ihale usulleri ve 22'nci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere 4734 sayılı Kanun'a tabi bir şirketin, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği görülmektedir.

Yapılan incelemede, Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi 4734 sayılı Kanun'a tabi bir şirket olduğu halde, Şirketin avukatlık ve mali müşavirlik danışmanlık hizmeti alımlarını herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan karşılıklı sözleşme imzalanmak suretiyle temin ettiği görülmüştür.

Şirket cevabında, söz konusu hizmet alımlarının bundan sonraki süreçlerde mevzuata uygun olarak yerine getirileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, 4734 sayılı Kanun'un öngördüğü müeyyidelerle karşı karşıya kalınmaması açısından söz konusu hizmet alımlarının mevzuatta belirtilen usullerle yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Doğrudan Temin Usulü ile Yapılan Alımlarda Mevzuata Uygun Olmayan Hususların Bulunması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Kapsam” başlıklı 2’inci maddesi uyarınca; belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin bu kanun kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Bu kapsamda Şirketlerin gerçekleştirecekleri mal veya hizmet alımları ile yapım işi ihaleleri, bu Kanun’da yer alan usul ve esaslara tabidir. Anılan Kanun’un “Temel ilkeler” başlıklı 5’inci maddesinde, yapılacak ihalelerde açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usullerinin temel usuller olduğu açıkça hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte ihtiyaçların, Kanun’un 21’inci maddesinde öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde pazarlık usulüyle veya 22’nci maddesinde sayılan durumların olması halinde ise doğrudan temin yöntemi ile karşılanmasına imkân tanınmıştır. Bahse konu olan maddelerde kullanımları belirli şartlara bağlanan bu istisnai yöntemlerin, sadece mevzuatın öngördüğü kapsam ve sınırlar dâhilinde uygulanması gerekmektedir. Ancak yapılan incelemelerde tespit edilen ve Şirket tarafından da iştirak edilen hususlara alt başlıklar halinde aşağıda yer verilmiştir.

a)Kamu İhale Kanunu’na Göre Doğrudan Temin Suretiyle Yapılan Alımların Elektronik Kamu Alımları Platformuna (EKAP) Kaydedilmemesi

Doğrudan temin yöntemi ile yapılan satın alma işlemlerinin Elektronik Kamu Alımları Platformuna kaydedilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kanun’da ihale ve diğer satın alma süreçlerinin yürütülmesi için Kamu İhale Kurumu tarafından oluşturulan EKAP’a ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Aynı Kanun’un “Elektronik Kamu Alımları Platformu” başlıklı Ek 1’inci maddesinde de EKAP’ın kurulması ve işletilmesi ile ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usullerin Kurum tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda değinilen görev ve yetkilere istinaden 11.07.2023 tarih ve 32245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in “Alımlara ilişkin uygulama esasları” başlıklı 4’üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında, alımın sonucuna ilişkin bilgilerin, en geç alımın yapıldığı ayı takip eden ayın onuncu gününe kadar Kuruma bildirilmesinin zorunlu olduğu, ayrıca Tebliğ’in “Doğrudan temin kaydının yapılması” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasında da, alımların idareler tarafından EKAP’a kaydedilerek doğrudan temin kayıt numarası oluşturulacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından doğrudan temin yöntemi ile yapılan satın alma işlemlerinin Elektronik Kamu Alımları Platformuna (EKAP) kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Bu itibarla, doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımların Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar dâhilinde EKAP’a kaydedilmesi önem arz etmektedir.

b)Doğrudan Temin Kapsamında Yapılan Alımlarda Yasaklılık Teyidinin Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Doğrudan Temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılan alımlarda kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyidinin yapılmadığı görülmüştür.

11.07.2023 tarih ve 32245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in “Alımlara ilişkin uygulama esasları” başlıklı 4’üncü maddesinin sekizinci fıkrasında; *“Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limitler dahilinde yapılan alımlarda, alım yapılacak gerçek veya tüzel kişinin Kurumun internet sayfasındaki yasaklılar listesinde bulunup bulunmadığı kontrol edilir ve bu kişinin listede bulunduğu anlaşılmaması durumunda, söz konusu kişiden alım yapılmaz. Aynı maddenin diğer bentleri kapsamında yapılan alımlarda ise alım yapılacak gerçek veya tüzel kişiye ilişkin yasaklılık teyidi yapılmaz.”* hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda yapılan incelemede, Belvan Ulaşım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından parasal limit dahilinde gerçekleştirilen alımlarda Kamu İhale Kurumunun internet sayfasından yasaklılık teyitlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla, Şirket tarafından parasal limitler dahilinde yapılan doğrudan temin alımlarında mevzuat hükümleri gereğince kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyit ettirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Şirketin Yıllık Faaliyet Raporunun Hazırlanmaması

Şirket tarafından hazırlanması gerekli olan yıllık faaliyet raporunun düzenlenmediği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 516’ncı maddesinde; yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun, şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtacağı, bu raporda

finansal durumun, finansal tablolara göre değerlendirileceği, raporda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşması muhtemel risklere de açıkça işaret olunacağı ve bu konulara ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmesinin de raporda yer alacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu hususa ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik 28.08.2012 tarih ve 28395 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Mezkûr Kanun’un “Finansal tablolar ve yedek akçeler” başlıklı 610’uncu maddesinde anonim şirketlere ilişkin 514 ilâ 527’nci madde hükümlerinin limited şirketlere de uygulanacağı ifade edilmiştir.

Adı geçen Yönetmelik’te yıllık faaliyet raporları içeriğinin nasıl olması gerektiği detaylı bir şekilde açıklanmış ve şirketler tarafından hazırlanacak olan yıllık denetim raporları standart hale getirilmiştir.

Yapılan incelemede, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre Şirket’in yıllık faaliyet raporu düzenleme yükümlülüğü bulunmasına rağmen bu kapsamda herhangi bir çalışmanın mevcut olmadığı görülmüştür.

Şirket cevabında, bulgu konusu hususta gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin düzenlemekle yükümlü bulunduğu yıllık faaliyet raporunun bu yükümlülüğün devam ettiği sürece mevzuat hükümlerinin öngördüğü şekliyle hazırlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>